

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló”, a vobis institutum ad caeterarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

Változások.

Fejérváry Géza báró vigan lobogtatja a királyi leiratot, a melyben ékes betűkkel ki van írva, hogy először ő *Kedves Fejérváry*, másodsor pedig, hogy őt a király Ő Felsőge minisiterelnökké nevezte ki. S ugyanezt a drága hírt Ő Felsőge tudtára fogja adni a többi hat miniszternek is, a kik erre a kényes állásra kaphatók voltak: mind kedves és valamennyi minisiter leendő.

Szinte csodálna az ember, ha az ország közönsége meg nem bomolna a nagy boldogságtól, hogy a kedves válogatott urakat Magyarország drága bársonyszékébe süllyedni látja. A kik szép hazánkban senkinek se kellene, a kiket szid minden jóra való magyar, a kiket számvá megmosolyog még az idegen is — itt ülnek a nyakunkon parlament nélkül, országos közvélemény nélkül — s költik az ország pénzét arra, a mire nekik tetszik, hivatalokat osztogatnak, a kiknek tetszik, városokat emelnek, vagy tesznek tönkre, a hogy a jó kedvük, vagy egyéni érdekük magával hozza.

Valóban bolond dolog, a melytől tótágot áll minden magyar ember esze.

Hát mi is lesz itt tulajdonképen?

A kik a helyzetet ismerik, végtelenül sívárnak és kilátástalannak tartják. Ott

állunk, a honnan becsülettel se a király, se a nemzet el nem mozdulhat. Mindegyik becsületszavát adta rá, hogy *soha!* S a mennyiben ez a szó mindegyik előtt fontos és lényeges és életbevágó, nem tágíthat mellőle.

Hogy meddig tart az állapot, senki megítélni nem tudja. Ha valami váratlan nagy esemény változást nem hoz, ha valami katasztrófa inde vagy unde meg nem tőri a jeget, beláthatlan a helyzetünk.

Fejérváry báró kormánya előtt két ut lehetséges jövődő működésükben. Az egyik a *kijárasztás*, a másik az *erőszakoskodás* munkája. Az első alapján rendületlen flegmával, acépirulást ismerni nem tudó hidegvérrel üldögélnék a nemzet nyakán: majd csak megünja őket és hajlik a bécsi akarat irányában, akárcsak ők.

A másik az erőszak rendszere volna. Erre is alapos a kilátás. Ezért merült fel a *főispánok változása az Erdésc*. Kristóffy belügyi ügyvezető napok óta tárgyal már a főispánokkal s hir szerint *48 főispán fogja állását elhagyni*. Köztük lenne báró Fiáth Pál Fejérmegye főispánja is, a ki állítólag nem is hajlandó már a megye vezetésében részt venni.

A szándék nyilvánvaló. Fejérváry és a Jakabok egyáltalán nincsenek kibékülve a mai parlamenttel s kétségbeesésükben erősen reménykednek, hogy vállalva ki tudnának még a szájuk ize szerint való többséget préselni a nemzetből. Csak alkalmas emberek kellene, kik a választást nyelbesütik. A bécsi pénz, a nemzetközies akciója alulról s a vezetők erőszakossága felülről megteremné a maga gyümölcseit s a Fejérváry Jakab és társai kormánya időtlen időkig üldögélhetne a nemzet nyakán.

Minket egyáltalán nem ejt kétségbe ez a fejtetőre esett állapot, mert sokkal erősebbnek és kitartóbbnak tartjuk a nemzeti szellem hatalmát, semhogy azt bármily tekervényes uton is törbe lehetne ejteni. Ha erőszakoskodni fognak erőszak lesz a viszonzulás is s *Székesfehérvár, illelőleg Fejérvármegye törvényhatósági termei* oly jeleneteknek lesznek színhelyei, a melyekre aligha volt még példa.

A legújabb hir szerint pedig *az új főispán nem Matkovich Tivadar lenne, hanem Tóth Aladár, városunk volt országgyűlési képviselője*.

Ez se rossz.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Ne kérdd a rózsát...

Ne kérdd a rózsát, mért virul el,
Ha kelyhet féreg rágta meg,
Ne kérdd, az ég mért borult el,
Ha harcban lenn a föld remeg,
Ne kérdd a tengert, mért maradtak
Rajt vész után sólt habok,
S ne kérdd az árván itt maradtat:
Szegény szíve mért sajog?

Vonaglik még a föld porában
A féreg is, ha rá tapossz,
Kaszált virág a fű sorában
Még ha halva is oly illatos.
Ne kérdd el tehát, mért búsa a nóta,
Mért zokog minden dalom,
Midőn szívenben cök öta
Kövülve él a fájdalom.

A rózsaberkök ékessége
Fog más törőn virítani még —
S ha visszatér a régi béke,
Derült lesz ismét fenn az ég.
És elsimul a tenger tükre
S egy más hazába messze hív...
Gyökérbe tört el mindörökké
A parjuvesselt férfi szív!

Zerdahelyi Ferenc.

Ha örömet látok...

Ha örömet látok, ha nevelést hallok
En, aki csak bíról s fájdalomról dallok,
S ki a gyötörőknek tengerében éltél,
E vidám hangokat többé meg nem értem.

Volt az én szívem is ifju, ide, útsza,
— Rég letűnt ez idő s nem jó soha vissza —
Midőn szilaj tüzek ragyogott fel szemem,
Ha a jászó öröm ingerkedett velem.

Csapongó kedvünknek rég letört a szárnya,
A mióta üldöz a multaknak árnya
S mióta más kacaj soká nem hallottam,
Csak azt, mely ott riog benn a tébolyházban.

Nem vagyok az többé, aki egykor voltam,
Ki pajzán örömmel vigádlam, daloltam:
Ellompult szívemnek minden szál érzése,
Meg nem nyílik ajkam vidám nevelésre.

Nem csendül fel máséért ajkamon a kacaj,
Csakhogy ki ne törjön a sok fojtott sóhaj,
Csakhogy élő ember ne hallja, ne lássa,
Milyen a tört színek fájó zokogása.

Ó mi nem adnék egy édes mosolygásért,
Egy-egy szütbl fakadt vidám nevelésért!
Ha e szív még egyszer ily örömet lelne,
Egy elhamvadl világ új életre kelne!

Zerdahelyi Ferenc.

Utazás az éjféli nap országában.

Egyébiránt ez a tulzott sóvinizmus általános a csehoknél. Nem is minden respektus nélkül gyötörtük ám a német nyeivet. Ismerőseink, a kik Prágban jártak, figyelmeztettek bennünket, hogy német szóval órákhozát elüldögélhet az ember a cseh vendéglőben, nem hoz neki senki egy csöpp italt s egy falat ételt. Ha pedig gombáskodik, kidobják s ha azzal sem elégszik meg, egy kicsit meg is verik. A villamos vasutakon a világ minden kincseért ki nem tennének egy német irást, sőt az utcákon is mindenütt cseh jelzések vannak, a melyek mellett oly könnyen eltévedhet az ember, hogy akár órák hozszat bolyonghat a szűk, tekervényes, sikátorforma utcákon. Szóval az osztrák sógorok az ő határtalan szeretetreméltóságukkal, no meg persze a Gesamtmonarchia való törekvéseikkel alaposan megkedveltették magukat s így sikerült elérniök, hogy a német szó vörös posztóvá vált a csehok szeméi előtt. Ki is tüztük ám a nemzeti színű kokárdánkat, hogy legalább németeknek ne nézzenek be bennünket.

Az erősen fejlődött nemzeti érzésnek egyébként meg van a természetes oka is, mikor elgondoljuk, hogy Prag 300,000 lakosa közül 15,000 a német s a bécsi jóakarát ezek malmára szerette volna a vizet hajtani. Nem csoda tehát, ha a cseh oroszlan felébredt s erősen mutogatja a körmeit.

Ifjabb éveimben mindig úgy képzeltem a csehokat, hogy valamennyit az überpisez orr jellemzi, a melyet folyton védeni kell, hogy az eső bele ne essék. A hazánkba szalasztott csehok

Egy és más a nagygyűlésből.

Azt írja a Népszava, hogy a keresztény szocialisták vasárnapi országos gyűlését nem is meri gyülekezetnek nevezni, oly kevesen vettek benne részt. A kőfőc zsidó riportter bizonyosan vak volt, mert hiszen a délelőtti szövetségi közgyűlésen többen voltak háromszáznál. Pedig ez a gyűlés csak a kiküldöttek gyülekezete volt. Az esti népgyűlésen zsufolásig megtelt a Molnár-utcai kath. kör díszterme. Legalább 1200 résztvevő szorongott a teremben s a koszoruként körben futó karzaton. De hát hogy is mondta Prohászka? „Száz év alatt nem hazudtak Magyarországon annyit, mint a Népszava egy év alatt. És vagy elhiszi, amit lenyomtat, vagy nem. Ha elhiszi, akkor a butaságnak mélysége van ott, ha nem hiszi és mégis leírja, akkor hazugsággal és rágalommal, ezzel a sárkánytejjel táplálja édes magzatait.” Nem foglalkoznánk ezzel az undok papirrossal, mely meggyalázza a sajtószabadságot, ha a mi szocialdemokratáink is nem ettől vadulnának meg hétről-hétre. A hazugságok és rágalom sárkányteje örjögő bestiákká neveli őket. A bestia pedig vért szomjaz: keresztény szocialista vért!

Éljen Városey Gyula! A délelőtti közgyűlésen történt. *Glesswein* Sándor beszélt, az európai hírű tudós, a fáradhatatlan agitátor, a kisemberek ügyének melegsívű apostola. „Van valaki — ugymond — aki a püspöki karból először értette meg a mi törekvéseink mérhetetlen fontosságát, aki először adta áldását küzdelmünk lohogójára. Válasszuk meg őt mozgalmunk fővednökévé.” Nem emlegett nevet, de háromszáz ember ajkáról tört elő egyszerre e kiáltás: *Éljen Városey Gyula!* Mi fehérváriak boldogan néztük ezt a jelenetet, mert hiszen a munkáskép kiküldötteinek lelkes tüntetése annak szól, aki a miénk: örömről és büszkeségünk.

Gubacsi Pál ot forintja. Délután folytatódott a kiküldöttek értekezlete. Arról tárgyaltak, hogy az *Igaz Szó*t minden munkásnak kezébe kell juttatni, másképp nem lesz seregünk fölviá-

90 százalékat ugyanis mind ilyennek ismertem. Mostani tapasztalataim kissé javítottak a régi fel-fogáson s ha nem találtam is a cseheknek valami ideális szép fajnak, de mégis olyanoknak, hogy jó órájában ki tudna az ember velük békülni.

Pragnak van egy-két csinosabb középülete, melyre a modern haladás nyomta rá a bélyeget. A nemzeti múzeum, a Kudoifinum (képtár) s a képzőművészetek számára épült palota, a nemzeti színház stb. Ez azonban kevésbé érdekelt bennünket, mikor lépten-nyomon a középkori építészet maradványait csodálhattuk. A városház maga egy rendkívüli érdekesség a multból a csucsives stílusával, alacsony íveivel, régi órájával. A régi löportoronny, a Károlyhidnál emlékedő tornyos árjáró pompás emlékei a multnak. A Károlyhid minden oszlopa fölött, jobbról-balról egy-egy szent szobra áll (összesen 30) középen pedig egy feszület, emlékeztetőül arra a jelenetre, mikor Vencel cseh király Nepomuki szent Jánost a gyónás titkának el nem árulása miatt a Moldva vízbe dobatta, hogy egyszerű erényeért ver-tanul halált szenvedjen. A csehek igazi benső tiszteltetli környékezik nagy szentjüknök emléket s az ember lépten-nyomon találkozik a szent János tiszteltetére irányuló emlékekkel. Egyáltalán elismeréssel kell meghajolnunk a csehek buzgó valóságossága előtt. Van vagy 60 templomuk, egyik éltebb a másiknál s a mi a fő, a nap bármely órájában léptünk akármelyikbe, ájtatoskodót mindig találtunk bennük.

Prag egyik érdekessége a zsidó negyed. A katolikusok után legnagyobb számban a zsidók élnek Pragban s számukat 15,000 re teszik. Egész külön negyedük van: a ghetto s benne

gosodott, öntudatos és fegyelmezett sereg. Az *Igaz Szó* ügye pedig rosszul áll: a szövetség minden eddigi bevételét felemésztette. Felállt a kecskeméti földműves-munkások kiküldötte, Gubacsi Pál s elpanaszolta, hogy milyen nagy harcot kell otthon vívnia a lap terjesztése dolgában. Eddig 10 forintokat rá is fizetett a lapra, mert olcsóbban árusította, mint ő a kiadóhivataltól kapta. A piarista igazgató ur ki is utasította őt a lappal, de ugyanazon direktor ur a zsidó újságért nem sajnálja a pénzt. Mivel pedig látja, hogy mily „szögényesen áll a mi derék újságunk dolga”, nem sajnál annak alapjára 5 forintokat letenni, amit azonnal le is fizetett az elnöki asztalra. Az idő már előre haladott s Glesswein elnök sietette a tárgyalás befejezését, de megjegyezte, hogy ehhez a tárgyhoz többeknek is enged szólni. És megindult a szó-talan, de annál érthetőbben, mert tettekben beszélő tárgyalás: az egyszerű munkás példájára kiküldötte forintjait, koronáit az *Igaz Szó* alapjára.

Éljen Prohászka! Az esti népgyűlés megnyitójában dicsekedett *Glesswein*, hogy nem kell már a külföldre mennünk, hogy szocialis püspököket keresztünk: „Itt van Városey, Majláth, Fischer Colbric s nem sokára negyedikkel is dicsekedhetünk.” E szóra mint zúgó fergeteg kapott fel az éljenzésnek és tapsnak vihara egy nevet: *Éljen Prohászka!* hangzott perceként át. Úgy engedje az Ur Isten!

Ki akar a muzumba kerülni? „*Akinek a szocialis kérdés iránt nincs érveke, az a muzumba való, mint egy letűnt kornak emléke.* A XX. század a szocialis irányzat százada. En pedig nem akarok a muzumba kerülni, tehát míg Isten erőt ad, nem ejtem el ezt a zászlót, melyre a keresztény szocializmus nép-entő eszméi vannak írva.” Így szölt *Glesswein* Sándor, mikor az egész gyűlekezet kérve-kérte őt, hogy tartsa meg továbbra is a keresztény szocialis egyesületek országos szövetségének elnökségét. Viri, fratres! Otárestestvérek! ki akar közülnk a

minden közpzelhető piszok, a mi egy ilyen helyet jellemezhet. Pragnak egyáltalán sok az apró, tekervényes szűk utcája. A ghetto azonban valamennyi alatt áll, a melyhez legfeljebb az olaszországi piszokos talán utcákat lehetne csak hasonlítani. Ha az ember végigmegy rajtuk, nem tudja, mikép óvja magát: a lábai alá nézzen-e, hogy valami szemétdombon fel ne bukjak, a fejét feltse-e, hogy valamivel nyakon ne öntsék, vagy a ruháját, melyet a járókelők nem szaglanak és nem piszoknélküli öltözékéhez érinteni nem akar.

A lakosok künn tanyáznak az utcán, ott ülnek a kapuban, vagy a kúszobon, intezik úz leteiket vagy pletykáikat s lenézik és végigkritizálják azt, aki arra megy. Természetesen rengeteg gyerek is szaladgál, kiabál és ordít, hogy a kép teljessége semmiféle hiányosságot ne szenvedjen. Megnéztem ezt is, hogy fogalmam legyen róla s különösen a város közepén az utcák közé ékelte zsidótemetőt is láthassam, a melyet a zsidók legalább ezer esztendőnsnek tartanak. Rozoga deszkakerítés környezi és sűrűn egymás mellé rakott dűledző, mohtól belepott koplapok jelzik régi zsidó irással az alattuk pihenők emléket. A praktikus felügyelők természetesen illő belépődíjat szednek a látogatóktól.

Egyébiránt a modern haladás izlése a ghetto s kimondta a halálos ítéletet s ma szélteben-hosszában bontják Prag legpiszkosabb érdekességét.

Prag tulajdonképen a szétoszlás helye volt. Társaságunk kisebb része itt elvált már tőlünk. Karlsbadba, Marienbadba, a Vág felé s a szélrózsa minden irányába kezdték szétoszlódni. Direktorkunktól is itt vettünk bucsut, a ki az uti

muzumba kerülni? „Közöttünk él, ki a jelennek él, ki közöttünk hisz, szeret, remél.”

Stephanus.

UJDONSÁGOK.

Egybázmegyei hírek. Dr Városey Gyula megyéspüspök Nagy Lajos magyaralmási plebánost ideiglenes adminisztrátornak Csökakeőre küldötte, *Lendvay* Gyulát pedig, a ki a megyéspüspök előbbi rendelkezése szerint Csökakeőn *Steiner* Mihály helyét töltötte volna be, Nagy Lajos magyaralmási plebános helyére *Magyaralmasra* küldötte.

Műkedvelő színelőadás. „A székesfehérvári Déli-vasúti műhely dalegyesület” tagjai által a székesfehérvári városi színházban 1905. évi október hó 22-én, vasárnap zsinra kerül: *Pelosi nőtlárús.* Bohózat, három szakaszban, négy felvonásban. Irta: Gaál József. Kendező: Békely István. Karmagy: Jámber Zsigmond. Hejyárok: Földszinti páholy 7 kor. Első emeleti páholy 6 kor. Másodemeleti páholy 4 kor. Elsőrendű zárt-szék 1 kor. 60 fill. Másodrendű zárt-szék 1 kor. 20 fill. Harmadrendű zárt-szék 1 kor. Földszinti álló 60 fill. Deak és katona-jegy 50 fill. Másodemeleti álló 80 fill. Másodemeleti álló 50 fill. Karzati álló 50 fill. Karzati álló 30 fill. Színlap a pénztárnál 20 fill. Penztárayítás az előadás napján délelőtt 9-től 12-ig és este 5 órakor. Kezdeteste fél 8 órakor. Jegyek előre válthatók. Knazovitzky Béla ur divataru üzletében Nádor-utca, Hollósy Ferenc ur fodrász üzletében Kossuth-utca és a dalegyelet helyiségében (Szechenyi-u. 3.) minden kedden este 8 órától 10 óráig. A darabban előforduló karénekeket a dalegyelet működő tagjai fogják előadni.

Anyakönyvi kinevezések. Juhász József pákozdi fejedjegyzőt, Maté Balázs vertesdobozi tanítót és Gróf Imre hercegalvai községi írnokot a belügyminiszter helyettes anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki.

Halálozás. Özv. Berényi Jánosné szül. Varga Borbála f. hó 17-én ejjel 11 órakor életének 60 ik évében a halálkölok szenteségeinek ájtatos felvétele után az isteni akaratban való épületes megnyugvással elhunyt. Temetése ma d. u. 4 órakor volt a Kossuth-utca 15. sz. a házból.

marsal parancsnoki állását a házastárs rózsaláncaival sietett fölcsérélni. Hogy hátánknak kifejezést adjunk, egy szerény, de azt hisszük, kedves ajándékkal, egy látesóvel leptük meg, a melyen keresztül nagyitva fogja szemlélni az élet minden örömet s kicsinyitve minden szomorúságát.

A társaság nagyobb része még Wienig együtt maradt. Úgy összeszoktunk, úgy megszerettük egymást, hogy bizony-bizony nagyon fájt a szívünk, mikor az elválás gondolataival kellett törődnünk. Ot hétig nem gondolni semmi búval, csak szórakozni, kellemes örömök közt tanulni, bohém életet élni — őh ez mindannyiunkra feledhetőenül kedves volt. Szerencze egy csomó jobarátot, akiket újra széthord a szél az ország minden határa fele, tölük elbucszni, — ez volt a legfájdóbb utazásunk minden baja közepett. Ha volt valami, ami vigasztalni tudott, az édes otthon viszontlátása volt, az, hogy ismét a mi szegény, de szép és rajongva szeretett magyar hazánkba érkezünk, a hol sokkal kevesebb a művészi, a nagyszerű, 15—20 fokos mérsékelt levegőjárás helyett 30—40 fokos vesz bennünket körül, de legalább itthon voltunk s beszélhetünk sokat, nagyon sokat arról a sok gyönyörűségéről, a mely a szívünket, lelkünket megerhelte és mégis mindamellett azt mondhattuk: bármily szép, bármily jó volt idegenben, de mégis legjobb itthonn és soha nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy áldjuk Istenünket, mert magyaraknak teremett bennünket.

Bilkei Ferenc.

— **Helyőrségi változás.** A közös hadügy-miniszterium most küldte szét az egyes hadtest-parancsnokságoknak a jövő 1906. év tavaszán megvalósítandó helyőrségi változások tervezetét. A tervezet szerint a 60-ik gyalogezred ezredtörzse és két zászlóalja Budadestről Pécsre, illetve Kaposvárra és Szekesfehérvárra, ugyan- csak a gyalogezred 3. zászlóalja Szekesfehérvár-ról Pécsre, 1 zászlóalja pedig Bilekből Bécsbe helyeztetik át.

— **A valódi tettes.** Véres nap volt 1902. december 6-ika Iszka-szentgyörgyön. Lendvai József odaváló földművelőjét egy korcsmai verekedésben úgy hasbaszurták, hogy az pár órai szenvedés után meghalt. A gyilkos a legszorgo- sabb kutatás után sem lehetett kézrekeríteni, mi- után az áldozat maga sem tehetett vallomást, mert megszuratásától egész haláláig önkivületi állapotban volt. Most, három év múlva fordulat állott be a dologban és hihető, hogy a gyilkos kéz- rekerül. Egy névtelen feljelentés alapján ugyanis a csendőrség letartóztatta Ács András iszka-szent- györgyi lakost, akit a feljelentés minden kétséget kizárólag a szörnyű tett elkövetőjének mond. A vádolt Ács ellen oly súlyos gyanúok merültek fel, hogy már át is adták a helybeli kir. ügyész- ségnek.

— **Nem sikerült betörés.** Az éjjel betörők jártak Reé István rendőrfőkapitány Nádor-utcai házában. A betörők a Knazovitzky-féle dívtáru kereskedés udvarra néző raktárhelyiségnek ablak- kát próbálták kifeszíteni. A házbellek azonban észrevették a betörőket, mire ezek elmenekültek. A tettesek álkulcs segítségével hatoltak a háznak Nádor-utcai kapuján az udvarba. Távozásuk után a kapuajtót ismét bezárták. Hogy a dolog nincs minden humor nélkül önmagától érthető. Nem- sokára megérjük, hogy a rendőrséget is ellopja valaki — viccből.

— **A cucilisták pörölnek.** Leközöltük a minap azt a főrmédvényt, a melyet a Népszava Mezői Vilmos országgyűlési képviselő ellen világgá dobott, elnevezvén őt tolvajnak, csalónak, gaz- embernek s a haza piszkos virágának. Most aztán Mezői válaszul még pedig a következőkben:

„A „Népszava” afeletti tehetetlen dühében, hogy az elbolondított munkások kijózanodván, észrevél odahagyják és a magyarországi újjászerve- zett szocialdemokrata párthoz csatlakoznak napról-napra hihetetlenül együttű rágalmakkal illet. Ezekre az ostobaságokra kellő hidegvérrel jegyzem meg, hogy valahányszor sajtópert indítottam „Népszava”-beli rágalmazóim ellen, mindannyiszor a leggyavább módon kibújtak a felelősség és bizonyítás alól, igazolván, hogy fegyverük a hátnógótti támadás, a bieska és az orgyilok, amelyekkel különben engem is megfenyegettek. A sajtóperekben vagy „stroh- mant” állították, vagy a végtárgyalás elől megszöktek, vagy a végtárgyaláson bocsánatot kértek. Így többek között egy Schitt Rezső nevű emberük az ellene indított sajtóperekben a végtárgyalás elől megszökött. Még ma is kö- rözök. Egy másik, Pór János Árpád nevű emberük, akit most is szerepeltetnek, 1904. nov. 14-én, a budapesti sajtóbíróság előtt, az ellene indított sajtóperek végtárgyalásán bocsánatot kért tőlem és ellenem indított összes rágalmait visszavonta. Ezek után a „Népszava” főrméd- vényeit kenyérkeresetükben veszélyeztetett, sem becsülésben, sem becsületben semmit nem veszthető penna-brávók felelőtlen gaztettének minősíthetem. Válaszom erre a megvetés. Utam marad a régi. Budapest, 1905. október 18-án Mezői Vilmos orsz. képviselő.”

A Népszava sem marad adós s többek közt így adja vissza a tromfot:

Strohmanról beszél ugyanazon Mezői Vilmos, aki soha törvény elő állani nem mert cikkeiért, aki legnagyobb óvatossággal általá- nos rágalmazott bennünket, hogy az egyének felelőssége ne vonhassák, aki rágalm- zások cikkeiért maga helyett mindig strohmant állított. Pennabrávókat emleget az az ember, akitől kiírják, hogy fegyverháza való és nem pör- ről, aki tehát magáról mondja ki az ítéletet sem becsületben, sem becsülésben nem ve- szíthet.

Mezői Vilmos nem lehet el valami na-

gyobbkaliberű hazugság nélkül s így azt állítja Schitt Rezső elvtársról, hogy külföldre szökött s a rendőrség körözi. Ellenben tény az, hogy Schitt Rezső lakcímét ő maga hozta lapunkban nyilvánosságra, amikor Mezői Vilmos először állott elő ezzel a hazugsággal. Mezői Vilmos azonban máig sem sietett a lakcímét felhaszná- lni. Tudomásunk szerint egyebként Schitt Rezső elvtárs a legutóbbi időkben Ujvidéken tartózkodott, mint önálló szabómester, akinek állandó lakása a rendőrség előtt ismeretes kel- lett, hogy legyen. A körözés persze szintén mese. Ami Pór János Árpádot illeti, ő még rópiratának írása és sajtópöre idején mezőfista volt, akit nem mi, hanem saját tapasztalatai készítették Mezői gázságainak megrására.

Mezői ur tehát ismét hazudott szokása szerint a legvakmerőbb arcátlanossággal.

Mindenesetre épületes dolgok. Bennünket csak annyiból érdekel, hogy megismerhetjük be- lőle, kik bolondítják a magyar népet.

— **Bosszu.** Bruch Rezső sandornajori bér- leten majdnem végzetes kimenetelűvé vált az az elkéseredés, a mely az egyik béreslegény lelkében bosszúállássá érlelődött. Az új földesur ispánja a maga módja szerint bánt el a családossággal, a melyen Szabó Ferenc annyira elkéseredett, hogy birtelen dühében kaszárt ragadott s egyenesen az ispán ur fejének tartott. Le is kaszálta volna a fejét, ha az birtelen le nem bukik s így az éles szerszám csak a kalap tetéjét szelte le. A kár- valott gazdatiszt a kalapot, mint corpus delicti Seregélyesre vitte s ott köszmenlőre állította ki a közösgéban.

— **Szerencsétlenség.** Kulcsár Ferenc kis- perktárai uradalmi kocsi Dunaadonyból lát szál- litott. Utközben a lehulló faszindelyt akarta meg- igazítani, a mi közben a lovak megindultak s a szerencsétlen ember leeszott a kocsirol s a kerekek alá esett, még pedig oly szerencsétlenül, hogy lábát törte.

— **Davidovics Dávid.** E név egy darab kor- történelmi hazánk legújabb időszakából. Jelenti egész falvak kiszípolozását egyetlen, idegen, szivtelen ember által. Egy évig folytatták a toll- harcot a marmarosmegyei úzsora ellen, melynek kimagasló alakja Davidovics Dávid volt, de any- nyit el nem lehetett érni, hogy a „lovas Dávid,” mint a környéken hívták, elvegye számszorosán megérdemelt jutalmát és börtönbe kerüljön. Teg- nap végre olvastuk azon hírt, hogy a törvény- szeknek egy havi börtönre szőlo, a debreceni tabla által is helybenhagyott ítélete jogerőssé vált, a beadott semmisségi panasz elutasításával. Davi- dovics tehát bevonul valamely fogházba. Nem ismeretlen előtte a dolog, mert más ementült már, egy hónap múlva kiszabadul s ott folytatja a hol elhagyta. Azaz új rutén falut választ ki magának s a környomert, a rutének naivitasát és a törvényekben járatlanságot felhasználva tesz földönfutóvá több száz embert, hogy évekig foly- tatott bűnpörök után ismét eiteljék 200 korona bírságra s behajthatóság esetén 10 napi fog- házra. Davidovics Dávid neve a sajtóban először akkor merült föl, mikor Közép-Apsa, marmaros- megyei egész falut ellicitáltatta részirtoklás alap- ján, előidézett mesterséges árverésekkel s kol- dussá tett egész sereg artatlan embert, kit ki- forgatott ősi jussából, csekély földjéből, hazából s hontalanna tette a magyar állampolgárok ez- reit, ő a jöttment idegen, kit mas nem támoga- tott, mint az emberek megvesztegethetősége és egy rossz törvényekkel szivtelen alkalmazása. Davidovics külön lángész a csalásban és úzsorá- ban; ő találta fel a részirtoklás révén előidézett anyagi romlás rendszerét, melyet utána Sáfár és Zelig és társai is megismáltak.

A részirtoklás rendszere az volt, hogy Davi- dovics egy-egy családnak közös földjébe vagy házába befurakodott, mint társtulajdonos. Vala- melyik családtag tudatlanságát, könnyelműségét, pálinkaszeretetét vagy egyéb gyöngeségét felhasználva, a birtok egytizenhatodát megszerezte, erre bankadósságot vett föl, annak alapján az egész birtokot ellicitáltatta és olcsón megvásárolta, több- nyire alnév alatt. Neki magának mindig volt köl- csespénze mások számára, 4-5 forintot mindig adott szívesen bármely háztulajdonosnak, kinek aztán egész háza, földje ráment az öt forintra, de mikor ellene fordultak, hogy valamit meg-

vegyenek rajta, akkor teljesen vagyontalan volt minden a felesége, leánya, sógora, nagybátyja néven.

Jellemző adat, hogy Davidovics egy állami hidat is bérelt, melynek összes jövedelmét huzta, a bérosszeget meg nem fizette. Százszor koronára is rugott a hátulak, de őt nem fosztották meg a bérletől. Mikor aztán meg akarták venni rajta, akkor nem volt semmije. Történt ez a Maramaros megyére örökké emlékezetes báros Rosner-féle adminisztráció alatt, melynek létesítőjét ez érde- meiert fiúmei kormányzóvá nevezték ki.

Hogy a bíróságok valamit tettek légyen ellene, a maramarosszigeti törvényszék Közép- Apsa kifosztásáért másfél évi börtönre és 2000 korona bírságra ítélte pár év előtt. A jósziúv debreceni tábla megsemmisíté és ítélete és a Davidovics által megindított végrehajtásokat (me- lyeket úzsora miatt felfüggesztettek) teljes erejű- nek jelenté ki. Dávid ur csakugyan fel is haszná- lta a feljogosítást és kifosztotta a falut. Mikor ez megtörtént, Dragomérfalvára tette át műkö- dését, hol kilenc forint tökéért két hónapra hat forint kamatot és háromszáz darab juhtöröt vett meg egy szerencsétlen oláh juhász. No végre, ezért már eltehték Davidovicsot — egy hónapra és 200 korona bírságra. Hát annak a sok száz tönkretett embernek micsoda elégtétele lesz azért, amert őket koldusbotra juttatta?

— **Törvényszék.** Lenhart János és társai vértességi lakosok ültek a tegnapi főtárgyaláson a vádlottak padján. A vád szerint ez évi május hó 5-én Feleuson behatoltak Simon Dániel ud- varába és mivel az nem volt otthon, megkeresték az udvarban egy venyegcsomó alatt az istálló kulcsát és az istállóból Simon Dániel 14 korona értékű pisztolyát ellopván, azonnal elszaladtak. A főtárgyaláson Kecán Izidor tszvéki bíró elnököl, Madarassy István táblabíró és Sipos Sándor tszvéki bíró voltak a szavazóbírák, Hrabovszky Aurél az ügyész és Krotkovszky Imre a jegyző. A bizonyítók eljárást során nem igazolódtak be a személyazonosság, minél fogva az ügyész a vádat eljeltette, a tszvék pedig megszüntette az eljárást.

A mult év december 10-án történt, hogy három testvér Szili József, Szili Mihály és Szili Julianna baracsi illetőségű lakos családok meg- állapodtak abban, hogy valamelyes ünnepi gunyára tesznek szert, mivel földhözragadt mivoltuknak megfelelően csak a legszükségesebb ringy-rongy- gal rendelkeznek. Csakugyan az ünnepi gunyára vábot tilos uton akarták beszerezni. Így a nevezett napon, éjszakanak idején Korniss Géza Baracshoz tartozó birtokára rándultak ki s a zárt magtárnak ajtaját lefeszítették s onnét két és félzsák rozsof ellopják. Amint azonban szervert terhükkel haza- felé igyekeztek, az országuton baktató csendőrök által felüleltettek. Lopás büntetével vádolva ke- rültek a vádlottak padjára. A törvényszék elnöke volt: Kecán Izidor kir. törv. bíró; ítélobírák: Chapó István és Sipos Sándor kir. törv. bírák; jegyző: Wallner Jenő; Hadhatóság: Hrabovszky Aurél kir. alügyész. Mindhárom vádolt 6-6 havi börtönre ítéltetett. Az ítélet jogerős.

Súlyos testisítés büntetével vádolva került a helybeli kir. törvényszék elé Kalló János, 36 éves, sárkereszturi lakos napszámos. Régóta ha- ragudtak egymásra ő, meg Felső Pál szintén ottani lakos, s keresték az ürügyet, hogy egy- mással számolhassanak. A mult év november 21-én találkoztak a nyílt utcán, s egymásnak többrendbeli, a járóklóknak nem éppen épületes szavakat kiabálva ököre mentek, majd kés is került elő a labji zsebéből, s Kalló János egy most is beteg bele, sőt a szuras következében jobboldali hűdés is érte. A törvényszék 6 havi börtönbü- netesre ítélte Kalló Jánost, melyet úgy ő, mint védője dr. Krausz Emil és a kir. ügyész meg- felebbeztek.

— **Általános titkos választás.** Három csa- vargó az aranyműves kirakata előtt áll s a jövő boldogságát festve így beszélnek:

— Ha Kristófij és Izrael barátaink keresz- tülviszik az általános titkos választást, én ezt az aranytányért választom.

— En azt a nagy gyémántos gyűrűt.

En pedig azt a négy aranyórát.

Szóltak és szűlták a nemzeti eszmék barát- jait, a kik előbb akarják a magyar vezényszót s eljéteszik a titkos választási jognak.

— **Az időjárásról.** Meteor jelenti: Október elseje csapadékos változó időjárást hozott, oly sok esővel, hogy a kitaró szárazság után is már sok panasz esett a gazdák részéről emiatt. Ha nagyobb kitorésnek lesznek a napon, ugy zivatar, sőt jégeső is következhet még, míg ellenben, ha újabb kitorés nélkül fordulnak át felénk azon foltcsoportok, melyek a szeptemberi, derült meleg napoknak okozói voltak, ugy ismét tartós derült, még meleg időre lehet kilátásunk. Egy csoportja e foltoknak már mutatkozik a nap szélén. A hónap közepérsze még legállandóbb időt ígér a bolygók részéről, társ igazán páradus a levegő s így a felhőzet felette könnyen képződik. Október hó hátralevő csomópontjai: 21—26—28-ra esnek, melyekből a 28-iki csomópont esősebb hatású. November hó csomópontjai: 2—4—5—10—12—13—19—20—21—25—26—28. Eleje 5-ike körül hidegnek ígérkezik dérral, esetleg fagygal, majd állandóbb száraz, legfeljebb 13-ika körül csapadékos, majd ismét állandóbb, 19 körül nagyobb mérvű fagygal. Havazás is valószínű, majd ismét állandó idő.

— **Az alkohol pusztítása Franciaországban.** Dr. Darenberg orvos élénkíti fel azt a messzesemő rombolást, amelyet a szeszfogyasztás Franciaországban kifejt. Míg a lakosság az utolsó 50 év alatt csak igen kis arányban gyarapodott, az alkoholfogyasztás ugyanezen idő alatt 100 százalékról 355 százalékra emelkedett. Ezzel Franciaország szeszfogyasztás tekintetében az első helyre került, holott másutt mindenütt csökkent a szesz italok fogyasztása. 1900-ban elfogyasztottak Franciaországban 6,700,000 hektoliter bort, 1,400,000 hl. almabort, 1,400,000 hl. sört és 2,650,000 hl. égetett szeszest italt (különböző pálinkafajok). Az alkoholizmus leginkább az északi megyékben van elterjedve és ott szedi a legtöbb áldozatot. Ehből az óriási szeszfogyasztásból az országra nézve mérhetetlen károk háramlanak. A nagyobb halálozás, a nép rövidebb élettartama, de különösen az újszülöttek roppant nagy halandósága folytán a lakosság száma te temesen csökken; a faj elcsenevészedi; testileg, lelkileg, szellemileg elfajul; a bűntettek nagyszámúban szaporodnak; a katonai szolgálatra alkalmasoknak száma óriási módon csökken. Hogy mily vészes következményekkel jár azonkívül a szeszfogyasztás, azt szépen sorolja fel Charcot, a híres id gyógyászorvos, akinek mondása szerint „az alkoholizmus minden vércseppjében benne vannak az idegbetegségek csirái; alkoholizmus gyermekei hisztériások, epilepsziások, elmebeteg, gyöngelműjűek, elkórosultak. Az alkoholista apának nem kell, hogy nagy gondot okozzon az a kérdés: mily nevelje fiát, mert annak jövője meg van állapítva és ez a kórház, elmeigógyítóintézet, vagy a börtön”. — Eure departementban az utolsó harminc év alatt a bűntettek száma megkétszereződött, az öngyilkosok száma megnégyszereződött, míg a lakosságnak száma nem növekedett. A legszomorubb mind e tény mellett az, hogy az alkoholizmus a francia gyarmatokon is egyre terjed; mert a franciák a bennszülötteket a pálinkával ép ugy pusztítják, mint azt Amerikában az indiánokkal tették. Joggal el lehetne várni, hogy Franciaországban ugy az állam, mint a társadalom a legnagyobb igyekezettel törekedjenek az alkoholnak ezen rémes pusztításait csökkenteni és minden eszközzel odahatni, hogy az alkoholfogyasztás a legkisebbre redukálódjék. Szó sincs róla! Az alkoholellenes mozgalom Franciaországban ma még oly kis arányú, hogy jóformán számba sem lehet venni, eredményekről még pingséggel beszélni sem lehet. Akárcsak nálunk.

— **Leszurta a vetélytársát.** Láng István 18 éves Zichyufalusi lovas és Nyul József szintén ottani 21 éves uradalmi béres egy leányt szerettek. Nyul Józsefet szerfölött bántotta, hogy a leány inkább vonzódik Lánghoz, mint hozzá és ezért véres bosszúra határozta el magát. Már előzőleg megizente Lánghoz, hogy ne járjon a leány után, mert megbánja. Láng azonban ugylátszik nem sokat adott vetélytársa fényvetésére, mert f. hó 16-án este szokás szerint elment a leány szüleinek házához, ahol éjjeli 11 óráig elbeszélgettek. Mikor hazafelé indult Nyul József az uton megtámadta és szemhélyást tett neki. Láng mintha nem is hallotta volna Nyul beszédét, tovább folytatta

utját. Az elkeseredett ember azonban kést rántott elő és ellenfelét hátúlról nyakszirtén szurta. Láng segélyért kiáltott. Az összefutott környékbeli elöl csak gyilkosának nevé tudta megmondani, azután meghalt. A megejtett orvosrendőri vizsgálat megállapította, hogy Láng István halálát elvérzés okozta. A gyilkos legényt még az éj folyamán letartóztatták az esetről értesített csendőrök és bekísérték az ügyészség börtönébe.

— **Lopás a szőlőhegyen.** Tegnap reggelre eddig ismeretlen tolvajok Aujedzsky Adolf nyugalmazott főreáliskolai tanár ráchegyi présházáról két ablakcsalyut loptak el. A károsult az esetet feljelentette a rendőrségen. A nyomozás megindult, de a tolvajokat ezideig nem sikerült kézrekeríteni.

— **A szökevény tanonc bünei.** A rendőrség a napokban egy ifju legénykét tartóztatott le, aki azt vallotta, hogy Stich Vendelnek járják és hogy két hete szökött meg gazdájától, aki Sárosdon szíjjgyártó mester. Stich Vendel a letartóztatás óta a rendőri zárkában megmondta a dolgot és tegnap vallomástételre jelentkezett. Beismerte, hogy ez év június havában ő gyújtotta fel a sárosdi tanítóházat cigarettázás közben. Azt is bevallotta, hogy gazdájától Halas István sárosdi szíjjgyártó mestertől 20 koronát sikkasztott, amely összeget bevasárlás végett biztak gondjaira. A beismerésben levő, korán rossz útra tévedt fiút a rendőrségtől atkísérték a kir. ügyészség fogházába.

— **Csendélet Iszakszentgyörgyön.** Lendvai János, Szabó Imre, Illés György és Bán István Iszakszentgyörgyi lakosok a napokban együtt fogyasztották az újbort az egyik ottani kocsmában. Már szép számát beszédtek a litereknek, amikor az időgálók között nézeteltérés merült fel. Bán István, aki társai között a legjózanabb volt, látva, hogy az összekülönbözésnek verekedés lesz a vége, távozni akart a vendéglőből. Címborái előlött oly dühbe jöttek, hogy neki estek és a szerencsétlen embert véresre verték. Bán, aki súlyos sérüléseket szenvedett és jelenleg beteg fekszik, feljelentést tett bántalmazói ellen a helybeli kir. ügyészségnél.

A sárvári katasztrófa és a sajtó hiénái.

Bizonyára élénken emlékeznek még lapunk olvasói arra az óriási tüzre, mely augusztus havában Budapesten az ugynevezett „Párisi áruház” elpusztította. Halomszámra égetek össze az áruház keresztény alkalmazottai és a ház lakói. A sajtó siránkozott a szerencsétlen áldozatok felett, de nem akadt a zsidó organumok között egyetlen egy sem (a munkások érdekeiért lelkesedő) Népszava sem, mely az óriási szerencsétlenséget okozó zsidó kapzsiság ellen szavát

felemelte volna, illetőleg a felekezeti szempontokat kidomborította volna. Most, hogy katolikus kézben levő sárvári gyárban szerencsétlenség történt, tűzhányó hegygyé alakult át a keresztény munkások filléreiből élősködő „Népszava” s fanatikus dühvel önti a gyalázkodások piszkos láváját a „kongregációk”, a „mise”, a „papi butítás”, a „klerikális szipolyozók”, a „főhercegek”, a „püspökök”, a „papi áldás”, szóval minden ellen, amit vagy akit a katasztrófával egy lapon említeni lehet.

E mellett persze hazudik is, (hisz ez a Jakabok morálja) orcátlanul, ugy hogy az olvasóknak szinte ég felé áll a hajkuszála a „klerikális lelkeltenség” hallatára. Erre vonatkozólag jelent meg a következő nyilatkozat, melyet örömmel közlünk mi is, hogy a *lényeket* megvilágítsuk:

A sárvári selyemgyár egyik épülete a levegőbe repült. Őt ömbert maga alá temetett, egyet az épület szétrepülő vas- és kődarabjai öletek meg. Összesen hat halott, kik közül kettőt a robbanás darabokra tépett. Mind a hat halott férfi. (Siklos Lajos és Kovács Ferenc ev. ref. munkások neveit már feljegyezték a sajtó hiénái, most említjük meg a római katolikusokat is. Nagy Sándor, Pankaczi Károly keresztény szocialista, Németh Gyula keresztény szocialista és Csonka Ernő gyári munkások. Ezenkívül két súlyosan sebesült és tizenkét sebesült van. Emberfejeket röpített a gyár. Minden ezzel ellenkező hír aljas hazugság.

Majdnem az összes újságok írják, hogy a gyár a kongregacionisták (papok) pénzen épült. Ezzel szemben alulírott Sztójánovics Jenő káplán kijelentem, hogy aki ezt állítja, hazudik s nem tartozik a tisztességes emberek sorába mindaddig, míg állítását be nem bizonyítja s hogy az összes napilapokat, melyek nem rejtikálják az állítást, pellenégre állítani kész vagyok.

A zsidó-liberális tinta-hűcsököknek az faj, hogy a gyár igazgatója, Chardonett Hilár gróf igen jó katolikus, ki havonta s minden Mária-ünnepen a szentségekhez járul s hogy gyárában igaz keresztény szellem uralkodott. De arról nem írnak, hogy a gyáros száz koroná segélyt adott eddig lejenkint a saját zsebéből a szegény özvegyeknek, illetve károsultaknak. Arról is mélységesen hallgatnak, hogy a gyár beteg munkásai betegségük egész tartama alatt nemcsak orvost és patikát, de fizetésük felét is megkapták. Azt meg éppen el nem árulnak a világért sem, hogy a gyárban dr. Nagy Gyula zsidó ügyvéd és Gajári képviselő, papfaló urak is igazgatósági tagok!

Sárvár, október 18-án.

Sztójánovics Jenő,
segédlelkész.

Bérbeadás.

Méltóságos Zichy János gróf ur tulajdonát képező nagylángi és táci korcsmák 1906. év január 1-től hat egymásután következő évre bérbe adatnak. A nagylángi korcsma bérlet 12 magyar hold szántófölddel és 6 db. marhalegeltetéssel, a táci pedig vámszedési joggal jár. Bérbe szándékozók irásbeli ajánlataikat 1905. év november 1-ig nyujtsák be a lángi uradalom központi felügyelői hivatalához Nagylángon.